Romanoslavica vol. XLVI, nr. 4

УЧЕЊЕ ФРАЗЕОЛОГИЈЕ У НАСТАВИ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЗА ГОВОРНИКЕ РУМУНСКОГ ЈЕЗИКА МЕТОДИЧКА АПЛИКАЦИЈА

Lidija ČOLEVIĆ

Cet ouvrage aborde le problème des phrasèmes du point de vue théorique et pratique. La base pratique contient des notions spécifiques, une classification et l`analyse contrastive de quelques phrasèmes caractéristiques aux deux lanques: serbe et roumaine. On y présente des possibilités d`apprentissage d `une langue étrangère en employant des méthodes éducationnelles modernes pour découvrir rapidemment les équivalences corectes.

Mots clés: phrasèmes, phraséologie, application méthodique, équivalence, traduire, compétences communicationnelle.

Познавање фразеологије одређеног језика део је комуникативне компетенције и зато учење фразеологије у наставном процесу, посебно када се узме у обзир дихотомија – словенска/ несловенска, то јест румунска средина, јесте важан предуслов у комплексном овладавању српским као страним језиком. Сигурно да један *модерни романски језик*[1] , какав је румунски, у контакту са српским језиком оставља отворено питање фразеолошког минимума, питање стратегија учења фразема, као и проблеме превођења фразема јер значења фразема није могуће одгонетнути механичким сабирањем значења његових саставница.

Полазници учења српског језика, говорници румунског језика и махом најмање још једног страног (најчешће енглеског и француског) језика, већ јесу упућени у слојевитост појединих језика те у функционалне стилове.

У циљу бољег разумевања наставне јединице, обновићемо знања која су у вези са одредницама: стилска вредност лексема, лексика, функционални стилови, разговорни језик. Трансфер је могућ јер је реч о студентима треће године који су већ сагледавали и основне одлике појединих стилова и вежбали се у писању неких

[1] Након распада Римског царства, сваки латински дијалект ишао је својим путем тако да се током столећа латински са подручја данашње Румуније све више разликовао од оног у савременој Италији, да би се временом развили *модерни романски језици* - румунски, италијански, француски, каталонски, шпански, португалски и други (Bugarski, 2005: 36).

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

административних (молба, извештај, записник) или новинарских текстова (вест, интервју, репортажа и сл.).

Лексикологија као област разгранала се толико да данас има и низ посебних дисциплина као што су*: лексичка семантика, творба речи, ономастика, фразеологија*[1]*, језичко позајмљивање, израда речника као теорија и пракса* (Петровачки, 2004: 256).

Након кратког разговора који се односи на теоретско познавање друштвено-политичке, правне, економске, спортске терминологије, фразеологије, закључујем да ученици имају основна знања која су у вези конкретно са дефинисањем самог термина (грч. *phrasis* = izraz + *logos* = reč, govor), а односе се на ову и културолошки слојевиту лингвистичку дисциплину која представља и изучава у оквиру једног или више језика устаљене изразе чврсте структуре који су *распоређени према различитим критеријумима*[2] (Fink-Arsovski, 2002: 5). Усвајање фразеологизама, односно *идиома, фразеолошких обрта, фразема, устаљених конструкција* (Драгићевић, 2007: 24) *као устаљених лексичких јединица* показало се неопходним у настави српског као страног језика на комуникативном нивоу од самог почетка учења.

У раду је путем *превођења - као облика комуникације*, продуковањем поруке на језику превода, отворено питање избора фразеологизама *као комуникативних јединица језика*. Будући да се *фразем не ствара у говорном процесу, него се као већ запамћена, усвојена или научена целина укључује у дискурс, па се стога може говорити о његовој устаљености, односно репродуктивности* (Fink-Arsovski, 2002: 6). Приказан је, у првом реду, статус фразеологизама у лексичком систему српског језика, а затим су изнета запажања кроз изналажења фразеолошких преводних еквивалената у једном несродном језику, као што је, на пример, румунски језик.

При томе, контрастивно проучавање несродних језика, као што су српски и румунски даће примењене дидактичке резултате. Кроз контрастивни комуникацијски систем учења српског и румунског језика, одређивање фразеолошког минимума, кроз изналажење најефикаснијих стратегија у настави и

---

[1] Клајн, Иван и Шипка, Милан у *Великом речнику страних речи и израза* наводе дефиниције*:* Фразеологија је збир устаљених говорних обрта, карактеристичних за неки језик, а као језичка дисциплина проучава фраземе. Фразем или фразеологизам је устаљен израз од двеју или више речи, чије значење обично не произилази из значења саставних делова. Он се у говорном чину увек репродукује као целина тих вишечланих језичких јединица

[2] Ж. Финк-Арсовски истиче поделу: *према компонентама одређеног семантичког поља (зоонимна фразеологија, соматска фразеологија); према пореклу и раширености употребе (интернационална фразеологија, национална фразеологија, посуђена фразеологија); према временској раслојености (архаична фразеологија); фразеологија којом се служе поједини књижевници (фразеологија М. Шолохова);*

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

учењу фразеологије, отварају се многа нерешена питања у вези са описом и преводом фразеолошких јединица чија карактеристика *сликовитости долази до изражаја у дубинској структури фразема, у тзв. семантичком талогу* (Fink-Arsovski, 2002: 6). На тај начин студенти се упућују на проблеме којима се у учењу српског као страног језика морамо посебно бавити.

Данко Шипка као основне задатке фразеологије истиче: *издвајање фразема и одређивање њиховог места у лексикону; класификацију фразема, праћење њиховог порекла и поређење с онима у другим језицима; посматрање данашњег психолошког и употребног статуса фразема* (Шипка, 1998: 110).

Без претензије на свеобухватност, у разради методичке апликације „Учење фразеологије у настави српског као страног за говорнике румунског језика“ покушаћемо да дамо један од начина за излагање различитих типова фразеологизама који уживају семантичку и синтаксичку самосталност у настави српског као страног језика кроз:

1. Контекстуално разумевање фразеологизама (улога контекста при идентификовању значења фразеологизама различитог типа)
2. Речничко разумевање значења фразеологизама (изналажење основних и пренесених значења фразеологизама као садржаја наставног превођења).
3. Изналажење фразеолошког еквивалента у румунском језику приликом превода српских дела на румунски језик.
4. Изналажење фразеолошког еквивалента у српском језику приликом превода румунских дела на српски језик.
5. Употребни статус фразеологизама (активну употребу фразеологизама).

Када су у питању циљеви методичке апликације „Учење фразеологије у настави српског као страног за говорнике румунског језика“, наводимо образовне, васпитне и функционалне циљеве.

Образовни задаци: Развити критичко-аналитичке способности вредновања експресивности фразеологизама, неговати способности перципирања, меморисања и уочавања сврхе и намере примене фразема. Развијање рационалног мишљења и ширење ученичких сазнајних видика. Развити стратегије толеранције, сарадње и тимског рада. Посебно се истичу следећи образовни циљеве: стицање говорне, културолошке, лингвистичке и преводилачке компетенције у њиховој информативној, формативној и оперативној димензији; Формирање практичне навике и умења владања фразеолошким јединицама у циљу достизања нивоа који омогућује несметану и природну комуникацију на српском језику, у зависности од услова одвијања комуникативног чина (ситуације, намере говорника).

Васпитни задаци: Подстицање мотивације за учење и интелектуални рад; Подстицање радозналости и жеље за богаћењем знања; Развијање самосталности у уочавању одређених сличности и разлика између српских и румунских фразема;

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

Савладати језичке моделе и садржаје јер су фразеологизми добар ослонац у мисаоним процесима ученика. Од васпитних циљева посебно су важни следећи: Упознавање са национално-културним специфичностима српског говорног понашања кроз примену фразеологије, односно путем усвајања појмова, представа и генерализација српског језика у продуктивним и рецептивним видовима говорне делатности.

Функционални задаци: Оспособити ученике да самостално запажају и развијају способности памћења и имагинације. Обогатити језички израз ученика у циљу успостављања комуникације. Подстицање говорног чина и усмерене комуникације као говорне интеракције. Подстицај за развијање говорне културе и писмености и систематизацију језичких знања. Подстицати сопствено обликовање писаног текста. Развијање прагматичке компетенције која подразумева развијање способности умећа изражавања, тематско организовање исказа, кохезију и кохеренцију. Функционалну и образовну димензију подразумева и следећи циљ: Овладавање вокабуларом у његовој квантитативној димензији које подразумева и усвајање фразеолошког фонда који ће *студентима омогућити зрело беспреводно читање оригиналне уметничке књижевности, праћење штампе и публицистике, несметану продукцију и рецепцију исказа у свим сферама усмене комуникације, различитим стиловима и жанровима писменог изражавања (Кончаревић, 1996: 253).*

Сви су ови циљеви саставни део пројекта обавезног планирања и програмирања садржаја унутар наставе српског као страног за говорнике румунског језика. У теорији и пракси наставе српског као страног језика једно од начела планирања свакако је *тематско планирање* (Тежак, 1996: 196). Људске особине као део васпитно-образовних тема (*човек и рад, жена у друштву, ситуације из свакодневног живота и сл.)* чине суштину избора фразема у раду. У складу са одређеним темама распоредићемо наставне јединице, образовне задатке, васпитне задатке, методе и наставна средства.

Методичка апликација

Имајући у виду да је наставни приоритет комуникација у разноврсним ситуацијама методичка апликација "Учење фразеологије у настави српског као страног за говорнике румунског језика" намењена је студентима треће године српског као страног језика, који ће кроз *експресивност, сликовитост и конотативност као важне одреднице фразема* (Менац, 2003: 6) развијати језичке компетенције, стварати језичке навике и сналазити се у различитим говорним сферама. Оријентациони приказ устаљених израза везаних за ситуације из свакодневног живота, који је за ниво Б2 релевантан, а са којим се ученици искуствено или учењем нису сусретали, биће предочен студентима на класичним наставним листовима, а захваљујући примени рачунарске технологије, примање

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

истих информација биће засновано на интегрисању визуелних и писаних материјала уз помоћ компјутерског платна. Предност овако приказаног садржаја огледа се у томе да се радни задаци контролисано појављују и на платну, па се на њих може двојако одговорити: усмено или писмено у циљу продуковања исказа на језику превода. Такође је омогућено враћање на материјал и понављање до потпунијег разумевања и памћења садржаја услед активности више чула.

Када је у питању временска структура часа, односно двочаса у нашем случају, треба бити опрезан када се израчунава просечно време које је потребно за постизање задатих циљева, а студентима прићи на крајње позитиван начин и увидети шта су заиста способни даураде на циљном језику. Први час састоји се од обраде новог градива уз навикавање студената на коришћење речника, развијање вештине брже оријентације када је у питању уочавање и тумачење значајних појединости фразеологизама. Уз израду наставних листова на којима је осмишљено неколико конкретних задатака, уз успешно вођење, студенти ће се активно упознати са најважнијим фразеолошким јединицама у циљу постепеног савладавања најбитније фразеолошке терминологије српског као страног језика. Методом рада са различитим типовима речника, а пре свега фразеолошких (Речник МС, Речник САНУ, Речник фразеологизама, „Фразеолошки речник“ Ј. Матешић, „Хрватски фразеолошки рјечник“ А. Менац....) студенти индивидуално или у паровима решавају вежбе предочене истовремено и на наставним листовима и на компјутерском платну, проналазе објашњења фразема у тексту који нам је послужио као текст предложак са лингвостилистичком основом као мотивација за обраду новог градива, као и за понављање истог. Други час обухвата проверавање, понављање и систематизацију стечених знања, а уз помоћ радних задатака који су предочени и на наставним листовима и на платну, студенти се подстичу да разумеју, усвоје и у одговарајућим говорним и наставним ситуацијама примењују обрађене фразеологизме. У контексту ове проблематике не можемо да одбацимо неопходност сталног рада на култури изражавања и на румунском и на српском језику.

Оба часа пропраћена су интензивним лексичким и семантичким вежбама као што су изналажење фразеолошких еквивалената у румунском језику, односно српском, уочавање семантичке функције појединих фразеологизама, основно и пренесено значење речи и сл., као и синтаксичким и стилским вежбама, на пример: састављање и писање реченица према заданим фразеологизмима, вежбе за богаћење речника и тражење погодног израза, уопштено и конкретно казивање и сл. Извесно је да ће се појавити проблем јер је ниво познавања фразеологије код студената неуједначен, па је решење овог проблема свакако у диференцијацији и индивидуализацији учења.

Фразеологија као наука о особеним изразима својственим неком језику, припада фонду *лингвокултурема које су предмет лингвокултуролошких*

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

истраживања српског као страног језика (Кончаревић, 2003: 233). У семантизацији лексике са национално-културном маркираношћу, определили смо се за културолошки контекстуални приступ. Као одличан језички предложак за илустровање разних типова фразеологизама, може послужити текст „ Велики српски сликар“, који кроз елементе културолошке садржине показује стилску вредност фразеолошких јединица. Када је реч о методичким поступцима у разради наше методичке апликације користићемо поступке очигледности, беспреводно објашњавање, контекстуално усмено излагање и сл.

ВЕЛИКИ СРПСКИ СЛИКАР

Павле, Паја Јовановић, који је за живота насликао око 4.000 дела од чега је тек четвртина у Србији, рођен је у Вршцу 16. јуна 1859. године као син првенац Стевана Јовановића, угледног вршачког фотографа.

Црта, најпре у тајности, копирајући црквене иконе, тако да је већ у својој четрнаестој години ни по бабу ни по стричевима Паја добио прву поруџбину, али и црно на бело позив за бечку сликарску Академију. Након тога, од среће је сатима ходао по соби тамо амо.

Редовне студије сликарства завршио је 21. јула 1880. године, али је наставио да се усавршава у мајсторској класи професора Леополда Карла Милера, познатог по сликама са оријенталним мотивима, нарочито из Египта. Паја је желео да крене стопама свог професора, али његова жеља остала је само мртво слово на папиру. Мудри Милер га јасно и гласно саветује: „Шта ћеш ти у Африци, ено ти твој Балкан, пре или касније, бићеш бог и батина у свом послу“.

Крајем 1883. год. Паја окреће нови лист у животу и одлази у Лондон. Језичку баријеру морао је у ходу да савлада. Слике се добро продају и он живи на високој нози. Није морао, као већина уметника у то доба, да једва састављa крај с крајем. Кад је човек го и бос, спреман је да иде на све или ништа, за разлику од оног што му се дели шаком и капом. Добар и удобан живот обезбеђивало му је пре свега портретисање лепих жена. Да је и он био човек од крви и меса, потврђује чињеница да се заљубио у ћерку настојника куће у Бечу у којој је имао атеље. Био је глув и слеп од љубави према младој Хермини-Муни Даубер. Када су се 27. марта 1914. године венчали у Будимпешти, њему је било 55 година, а њој 18. Прелепа Муни је постала његово надахнуће, непресушна инспирација коју је сликао у свакој прилици, једном речју она је била прича за себе. Након Првог балканског рата тешка срца напушта Беч и одлази на фронт.

За време Другог светског рата обијен је њихов атеље у Бечу, одакле су многа дела Паје Јовановића нестала без трага и гласа. Последње дело Јовановића, насликано неколико година пре смрти, “букет црвених ружа“, било је на неки начин његов опроштај од сликарства. Последњег дана новембра 1957. године стигла је из Беча тужна вест да је у дубокој старости отишао на онај свет сликар и академик Паја Јовановић. По његовој изричитој жељи, урна са његовим пепелом пренета је у Београд.

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

Први задатак студената састоји се у следећем:
– пажљиво прочитајте текст „Велики српски сликар“
– уочите изразе и необичне спојеве лексема
– обратите пажњу на њихову стилску вредност
– уочени изрази дали су нова значења тексту, наведите која
– покушајте из контекста да разумете значења фразеолошких јединица.

Визуелна присутност на компјутерском платну олакшаће перцепцију текста и инспирисаће ученика на интензивнију мисаону и комуникативну активност. Будући да је основно обележје фразеолошке јединице експресивност, јер се њом уједно изражава став говорника у односу на неку појаву, ово је добар начин да се студенти оспособе да у говору изворног говорника уоче оне језичке одлике који су показатељи разноликости језичке употребе и истовремено подстакну на разумевање појединих фразеолошких јединица.

Напомена: Будући да је једно од основних обележја фразеологизама отежана могућност њиховог превођења, треба се у решавању задатака који се постављају пред устуденте задовољити потпуним или делимичним еквивалентом, а негде и само реченицом која нема фразеолошко обележје у румунском језику. Као такве из предложеног текста издвајамо следеће: *Ни по бабу ни по стричевима (nici după tată nici după unchi), мртво слово на папиру (literă moartă pe hârtie); пре или касније (mai devreme sau mai târziu) и сл.* Наведимо и чињеницу да међујезички фразеолошки еквиваленти могу бити: *апсолутни* са истоветношћу својствене им семантике, формалне организације и прототипа садржаног у њиховој основи као нпр. *црно на бело*, рум. *negru pe alb*[1]*; од крви и меса - din carne şi oase; све или ништа – tot sau nimic и сл.*; *релативни* са извесним разликама на плану лексичког састава или граматичке структурираности, које нису релевантне са становишта семантике као нпр. *бапске приче* – рум. Poveşti!; *нестати без трага и гласа* – рум. *a dispărea fără urmă; тешка срца*- рум. *cu strângere de inimă.*

Након наведеног задатка студенти су издвојили следеће фраземе дајући следећа објашњења:

ни по бабу ни по стричевима (објективно, без протекције)
црно на бело (јасно, написмено)
тамо амо (без циља, час у једном, час у другом смеру)
да крене стопама (следити, пратити некога у нечему, угледати се на некога)
мртво слово на папиру (нешто записано, а неостварено, безвредно, празне речи)
јасно и гласно (отворено, без увијања)
пре или касније
бог и батина (главни, онај ко одлучује о нечему, врло утицајан човек)

[1] Сви еквиваленти према Фразеолошком речнику Мила Томића (*Dicţionar frazeologic al limbii române*, Editura Saeculum vizual, Bucureşti, 2009).

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

окреће нови лист (започети нешто ново, прекинути са старим навикама)
у ходу (успут, узгред)
живети на високој нози (живети богато, у изобиљу)
једва састављa крај с крајем (живети сиромашно)
го и бос (врло сиромашан)
ићи на све или ништа (ризиковати)
делити шаком и капом (дарежљиво)
од крви и меса (поседовати људске особине)
глув и слеп
бити прича за себе (бити нешто посебно, другачије од осталих)
тешка срца (нерадо)
нестати без трага и гласа
отићи на онај свет (умрети)

Наставни лист бр. 1

Заокружите правилно значење фразеологизама. Ако не знате одредити њихово значење, објасните смисао текста (допишите га с десне стране).

1. Од нервозе сатима је ходала по соби *тамо овамо.*
а) само у једном смеру
б) само у другом смеру
в) час у једном, час у другом смеру
2. Мирко је *бог и батина* у фирми, без њега се нико не може примити на посао.
а) споредна особа
б) неважна ствар
в) главни, онај који одлучује
3. Иако није био умешан у ту аферу, остао је без посла *ни крив ни дужан*.
а) потпуно невин
б) делимично крив
в) крив
4. Смањиће порез на стан *кад на врби роди грожђе.*
а) понекад
б) никад
в) некад
5. Мудро је ћутала и *чекала својих пет минута.*
а) чекати пет минута
б) чекати своју прилику
в) чекати некога

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

Наставни лист бр. 2

Означеним фраземама допишите апсолутни румунски фразеолошки еквивалент:

1. Бити од речи
2. Часна реч
3. Бити широке руке
4. У четири ока
5. Корак по корак

Могућа решења:
1. A se ține de cuvânt (A-şi respecta angajamentul, promisiunea)
2. Pe cuvânt de onoare (Ai cuvântul de onoare)
3. Mână largă (generos)
4. Între patru ochi (confidențial)
5. Pas cu pas (încet, fără grabă)

Наставни лист бр. 3

Означеним фраземама допишите релативни румунски фразеолошки еквивалент:

1. Правити од муве слона
2. Пасти с коња на магарца
3. Тражити длаку у јајету
4. Блед као крпа
5. Живети као бубрег у лоју
6. Кад на врби роди грожђе

Могућа решења:
1. A face din țânțar armăsar (правити од комарца пастува), (A exagera valoarea, însemnătatea a ceva)
2. A cădea din lac în puț (пасти из језера у бунар/ извор), (A scăpa de un necaz şi a da de altul şi mai mare)
3. A despica firul de păr în patru (A cerceta ceva cu atenție exagerată)
4. Alb ca varul (блед као креч)
5. A trai ca un paşă (живети као паша) (A o duce foarte bine; A avea din belşug de toate)
6. Când va zbura porcul, (кад свиња полети) Când va face plopul pere şi răchita micşunele (niciodată)

BDD-A24212 © 2010 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

Наставни лист бр. 4

Преведите следеће фразеологизме на румунски језик имајући у виду потпуне и делимичне преводне еквиваленте као и реченице које немају фразеолошко обележје у румунском језику:

1. Говорио је *с брда с дола*, тако да не знам шта је хтео рећи.
2. Након две године боловања, била је *сама кост и кожа.*
3. Дошао човек да *убије време.*
4. Милица је као отворена књига.
5. Остало је само мртво слово на папиру.
6. Није волео да *забада нос* у туђе ствари.
7. *Ни за живу главу* није хтео да напусти Букурешт.
8. *Без по муке* је завршио факултет.

Могући одговори:

1. A vorbit *vrute și nevrute* ca să nu înțeleg ce spune. (budalaštine, gluposti, koješta; šta je hteo i šta nije hteo); *în barbă;* (krijući, veoma tiho; u bradu;)
2. După doi ani de suferință era *doar piele și os;* (samo koža i kost).
3. A venit *să piardă vremea.* (gubiti vreme)
4. Milica e ca *o carte deschisă.* (otvorena knjiga).
5. *N-a rămas decât praful.* (samo prah, prašina).
6. Nu se amestecă *unde nu-i fierbe oala.* (ne mešati se tamo gde je lonac sa vrelom vodom)
7. *Nici în ruptul capului* nu a vrut să plece din București. (ni za živu glavu)
8. A trecut prin facultate *ca peștele prin apă.* (kao riba kroz vodu, lako)

Методички коментар: У учењу и настави српског као страног језика, треба применити контрастивни приступ који омогућује препознавање сличности и разлика фразеологије језика који се изучава са фразеологијом језика средине у којој се српски учи. С обзиром да у свом језичком осећају поседују велику моћ, студенти ће покушати да изнађу фразеолошке еквиваленте у свом матерњем језику. Изналажењем најближег функционално-смисленог еквивалента, иако је реч о двама несродним језицима, српском и румунском, бави се *читава једна фразеолошка грана - упоредна фразеологија која супротставља фраземе два или више језика по типолошком или конфронтативном основу* (Šipka: 1998). На тај начин обезбедиће се значајан прилог контрастивном проучавању фразеологије у оквиру разговорног функционалног стила. Студент се, наиме, ставља у позицију да из ширег круга предложених фразема, активирајући своје мисаоне потенцијале напише своје претпоставке на румунском језику. Затим може да упоређује неке елементе информација из различитих извора и направи резиме у виду обнављања и допуњавања знања. Студенти ће грешити и неће увек одмах проналазити најбоље решење, односно најближи природно функционално смислени преводни елеменат који ће у потпуности пренети информацију, али је управо трагање за одговарајућим изразом

BDD-A24212 © 2010 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

најбољи начин за њихово напредовање.

Наставни лист бр. 5

Преведите на српски језик :
a se speria de moarte
minciuna are picioare lungi
a schimba câte o vorbă
a schimba rolurile
a pierde timp preţios
a umbla peste mări şi ţări
a se înţelege ca câinele cu mâţa = a se înţelege ca câinii cu pisica, a trăi ca mâţa cu şoarecele;

Могући одговори:
Уплашити се на смрт; Јако се уплашити;
У лажи су кратке ноге;
Разменити неколико речи; Кратко разговарати;
Променити улоге; Заменити улоге;
Губити драгоцено време;
Прећи мора и земље; Много путовати;
Разумети се као пас и мачка; Свађати се често;
Живети као мачка и миш; Свађати се често;

У завршном делу часа како бисмо проверили колико су студенти у прилици да употребне фразеолошке јединице разумеју слојевито: најпре да их идентификују, а потом сагледају у систему и функционално повежу са језичким контекстом у којем се они очекују, на наредним радним листовима дајемо две могућности: лакшу (наставни лист број 6А где ће им у преводу у великој мери користити контекст) и тежу (наставни лист број 6Б), што је пример диференцираног листа.

Наставни лист бр. 6А

Задатак: На основу контекста утврдите значења следећих израза:

1. Било је веома мрачно кад сам се враћала кући. *Умрла сам од страха.* - *Умрети од страха*
2. Твоји савети ме *дижу из мртвих – Дићи се из мртвих*
3. Кад су ми рекли да ми је сестра озбиљно болесна и да јој *живот виси о концу, свет ми се срушио на главу – Висити о концу, Свет се срушио некоме на главу*
4. Шта има за ручак? *Умирем од глади – Умрети од глади*
5. Мира је у *топ форми,* свакодневно тренира и одлично се осећа – *Бити у топ форми*
6. Већ дуже време је *у шеми са* Јованом и мислим да ће ова веза бити крунисана

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

браком – *Бити у шеми са неким*

7. Ближи се испитни рок. Морам *да се бацим на књигу* и дам услов за упис у трећу годину, иначе сам *угасила! – Бацити се на књигу, Угасити*

8. Где је Драган? *Питај бога.* Нисам га видела данима – *Питај Бога*

Наставни лист бр. 6Б

Одредите значења, пронађите румунски преводни еквивалент (ако га има), а потом заокружите број испред фраземе које активно употребљавате:

алфа и омега, у добру и у злу, ни из џепа ни у џеп, упловити у брачну луку, дати зелено светло, мед и млеко, стати на луди камен, ићи на све или ништа, уздуж и попреко, Содома и Гомора, страх и трепет, бити или не бити, реч-две, око соколово, носити главу у торби

Методички коментар: Вредност анализе појединих фразеологизама, који су носиоци релевантне комплексне културолошке информације, лежи управо у томе што се уочавају категорије које су на темељу контрастивног приступа веома погодне за интеркултуралну размену у настави. За студента ово значи отварање према другом језику и култури, психолошку еластичност и богаћење вокабулара у циљу новог начина вредновања српског као страног језика. Фразеолошки фонд, у ширем смислу, представља значајан извор података о интеракцији између културног и језичког феномена. Стога је лингвокултуролошка презентација и интерпретација фразеологије у наставном процесу битан предуслов комплексног овладавања српским језиком као страним. У којој мери је фрзеологија присутна у настави српског језика као страног? Одговор на ово питање може се наћи у приручнику *Зашто се каже?* у којем аутор, наводи 130 фразема у српском језику, а који своје корене имају у грчкој и римској митологији, у Библији, у народним предањима, или су у вези са реалним историјским личностима и догађајима из књижевности, медицине и других области. Тако, постоје устаљени изрази чије је значење и порекло у потпуности јасно студентима српског као страног језика у другој средини. Такви су изрази: *Ахилова пета (у значењу: „слабо, рањиво место, слаба тачка, слаба страна“); Тројански коњ („неко ко се лукаво увуче у неку заједницу да би је изнутра ослабио и тако уништио“); Сизифов посао („непрекидан, узалудан рад без сврхе и циља“); Танталове муке („муке изазване близином жељеног циља, а немогућношћу да се тај циљ оствари“); Пандорина кутија („извор сваког зла“, „дар који узрокује невоље и свађе“); Евин костим („бити без одеће“); и други* (Шипка, М. 1998: 6).

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)

Литература:

Cojocaru, Dana (2004), *Frazeologia. Concepte de bază (cu exemple din rusă şi română),* Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti

Cojocaru, Dana (2004), *Frazeologie şi cultură (o analiză contrastivă a frazeologiei ruse şi române),* Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti

Драгићевић, Рајна (2007), *Лексикологија српског језика,* Завод за уџбенике: Београд

Fink-Arsovski, Željka (2002), *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*, Zagreb: Filozofski fakultet

Groza, Liviu (2005), *Dinamica unităţilor frazeologice în limba română contemporană,* Bucureşti:, Editura Universităţii din Bucureşti

Hadži Požgaj, Vesna; Smolić, Marija, Benjak Mirjana (2007), *Hrvatski izvana*, Školska knjiga: Zagreb

Menac, A., Fink-Arsovski, Ž., Venturin, R. (2003), *Hrvatski frazeološki rječnik,* Naklada Ljevak: Zagreb

Rakić, Mirjana (2006), *Diskursna analiza kolumni u dnevnom listu „Danas",* Prilozi proučavanju jezika, бр. 37, Odsek za srpski jezik i lingvistiku: Novi Sad, str. 173-184

Šipka, Danko (1998), *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*, Matica Srpska, odeljenje za književnost i jezik: Novi Sad

Шипка, Милан (1998), *Зашто се каже?*, Прометеј: Нови Сад

Tomici, Mile (2009), *Dicţionar frazeologic al limbii române,* Editura Saeculum Vizual: Bucureşti

Tomici, Mile (2005), *Dicţionar român-sârb,* Editura Academiei române: Bucureşti

BDD-A24212 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:54 UTC)